

Черкавська Н.Р., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Мілімко Л.В., к.ю.н., доцент

ПРОБЛЕМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ РЕЖИМУ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ КУРОРТНИХ, ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИХ ЗОН І КУРОРТІВ

Сьогодні Україна вважається курортною країною, що містить лікувальні та оздоровчі зони практично по всіх її областях. Щоденне використання таких територій, надмірне перевантаження природних систем, використання рекреаційних ресурсів без їх поновлення, забруднення водних, а зокрема морських ресурсів Чорного моря спричиняють негативні наслідки для всієї екологічної системи. Від їх раціонального використання та збереження напряду залежить здоров'я сучасного та майбутнього поколінь. Саме тому актуальним є питання встановлення юридичної відповідальності до правопорушників у даній сфері, котрі, нехтуючи правилами, своїми діями спричиняють значну шкоду довкіллю.

Варто зазначити, що досить вагомою проблемою є відсутність законодавчо закріпленого переліку правопорушень як підстави для притягнення винних осіб до правової відповідальності у даній сфері, а також немає визначення юридичних складів таких правопорушень у Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [1], у Кримінальному кодексі України (далі – КК України) [2] та у Цивільному кодексі України (далі – ЦК України) [3]. Проте це не звільняє винних осіб від юридичної відповідальності та жодним чином не свідчить про можливість свавілля та порушення вимог у сфері використання курортних зон, а зокрема порушення правового режиму курортних та лікувально-оздоровчих територій без відповідних правових наслідків. За вчинення правопорушень (злочинів) юридична відповідальність настає на загальних підставах.

Відповідно до ст. 42 КУпАП «Порушення санітарних норм» за порушення санітарних норм та санітарного режиму перебування на території оздоровчих зон та курортів настає адміністративна відповідальність у вигляді накладення штрафу на громадян від одного до дванадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб - від шести до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [1].

Сьогодні охорона водних ресурсів, зокрема термальних вод та джерел

є одним із пріоритетних напрямків розвитку та вдосконалення у сфері курортного будівництва. Саме тому порушення правил їхнього використання, а зокрема забруднення і засмічення вод, порушення водоохоронного режиму на водозборах, яке спричиняє їх забруднення, водну ерозію ґрунтів та інші шкідливі явища передбачає адміністративну відповідальність згідно з вимогами ст. 59 КУпАП «Порушення правил охорони водних ресурсів» [1].

Слід звернути увагу на те, що за наявності кваліфікуючих ознак у діянні щодо порушення охорони водних ресурсів на території оздоровчих та курортних зон винні особи нести кримінальну відповідальність у порядку, що передбачено положеннями КК України. Відповідно до ст. 242 цього Кодексу, такими обставинами є настання небезпечних наслідків у вигляді забруднення поверхневих чи підземних вод і водоносних горизонтів, джерел питних, лікувальних вод або зміну їхніх природних властивостей, або виснаження водних джерел і створення небезпеки для життя, здоров'я людей чи для довкілля [2].

Морські води в Україні є основним лікувальним ресурсом, що перебуває під особливою охороною держави. За вчинення протиправних діянь у цій сфері настає як адміністративна, так і кримінальна відповідальність. Відповідно до ст. 59-1 КУпАП забруднення і засмічення територіальних і внутрішніх морських вод внаслідок скидів із суден, здійснених без дозволу спеціально уповноважених на те державних органів або з порушенням встановлених правил накладення штрафу на посадових осіб від тридцяти п'яти до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [3].

Кримінальна відповідальність за діяння, що спричиняють забруднення морських вод настає у порядку передбаченому ст. 243 КК України «Забруднення моря». Кваліфікуючими ознаками, на підставі якої буде наставати саме кримінальна, а не адміністративна відповідальність є наступні: 1) створення небезпеки для життя чи здоров'я людей або живих ресурсів моря; 2) перешкоджання законним видам використання моря; 3) незаконне скидання чи поховання в межах внутрішніх морських чи територіальних вод України або у відкритому морі зазначених матеріалів, речовин і відходів; 4) спричинення загибелі або захворювання людей, масової загибелі об'єктів тваринного і рослинного світу або інші тяжкі наслідки; 5) неповідомлення спеціально відповідальними за те особам, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей або живих ресурсів моря чи могло завдати шкоди зонам лікування і відпочинку або перешкодити іншим законним видам використання моря [2].

Проте, незалежно від настання правової відповідальності, до винних осіб у вчиненні правопорушень за порушення режиму використання та охорони курортних, лікувально-оздоровчих зон і курортів можуть

застосовуватись заходи майнового характеру у порядку передбаченому ЦК України [3].

Таким чином, враховуючи все вищезазначене, можна зробити висновок, що саме факт вчинення правопорушення на території оздоровчо-лікувальних чи курортних зон є підставою для притягнення винних осіб до юридичної відповідальності. Проте, ми вважаємо за доцільне законодавчо встановити відповідальність саме за неправомірні діяння у цій сфері, що перебуває під особливою охороною держави та доповнити чинний КУпАП статтею, що міститиме перелік правопорушень у сфері використання та охорони курортних та оздоровчо-лікувальних зон, а також доповнити КК України статтею, що міститиме перелік кваліфікуючих ознак, на підставі яких діяння буде визначатись як злочин.

Література

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/conv#Text> (дата звернення: 03.03.2021).

2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 03.03.2021).

3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 03.03.2021).

УДК 349.041.038 (043.2)

Шевченко П.П., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Жмур Н.В., к.ю.н.

ЮРИСДИКЦІЯ ВИРІШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРІВ

Розгляд земельних спорів у даний час здійснюється судами всіх юрисдикцій. Тому характерною особливістю земельних спорів є те, що одним із ключових питань при їх судовому рішенні є правильне визначення їх підвідомчості (головним чином, адміністративної чи цивільно-господарської).

Однак, чинне вітчизняне законодавство не дає чіткого розмежування юрисдикції у вирішенні спорів, які стосуються земельних правовідносин, а судова практика не є усталеною, що погано впливає на доступ до правосуддя громадян у цих питаннях. Наявність такої проблеми підриває одне конституційне право кожного громадянина (ст. 55 Конституції України) [1], а також право особи, закріплене в ст. 6 Конвенції про захист